

SADRŽAJ

Apstrakt.....	1
Uvod	2
1. Predmet istraživanja.....	2
2. Naučni cilj istraživanja	5
3. Osnovne naučne hipoteze	5
4. Naučne metode istraživanja.....	7

Prvi dio

OSNOVNE KARAKTERISTIKE, DEFINICIJA I OBLICI DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA

I OSNOVNE KARAKTERISTIKE DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA	8
1. Mjesto i uloga direktnih stranih ulaganja	8
2. Osnovne karakteristike direktnih stranih ulaganja u Bosni i Hercegovini	9
II DEFINICIJA DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA.....	10
1. Opšte definicije direktnih stranih ulaganja	10
III OBLICI DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA.....	13
1. Karakteristični oblici direktnih stranih ulaganja.....	13
2. Nevlasnički oblik direktnih stranih ulaganja	13
3. Međunarodna spajanja i kupovine preduzeća.....	14
4. Akvizicija.....	16
5. Konverzija spoljnih dugova u međunarodne direktne investicije.....	16
6. Privatna ulaganja rizičnog kapitala u inostranstvo	17
6.1. Otkup preduzeća od strane menadžera insajdera.....	17
6.2. Otkup preduzeća od menadžera izvan preduzeća	18
6.3. Mezanin finansiranje	18
6.4. Poslovni anđeli.....	18
7. Izvođenje investicionih radova u inostranstvu	18
8. Zključna razmatranja oblika stranih ulaganja.....	19

Drugi dio

DIREKTNNA STRANA ULAGANJA KAO DIO MEĐUNARODNE TRGOVINE, MEĐUNARDNOG KRETANJA KAPITALA I GLOBALIZACIJE

1. Osnovne veze direktnih stranih ulaganja sa međunarodnom trgovinom, međunarodnim kretanjem kapitala i nove podjele rada.....	22
I MEĐUNARODNA TRGOVINA	23
1. Odnos trgovine i direktnih stranih ulaganja.....	23
1.1. Intrafirm trgovina i direktna strana ulaganja	24
2. Intraindustrijska trgovina i intraindustrijske investicije	27
3. Trgovinska politika vezana za direktna strana ulaganja i GATT-a	28
4. Direktna strana ulaganja u slobodne zone	31
4.1. Ugovor o slobodnoj trgovini.....	32
II MEĐUNARODNO KRETANJE KAPITALA.....	33

1. Osnovne karakteristike i oblici međunarodnog kretanja kapitala.....	33
2. Podjela i oblici međunarodnog kretanja kapitala.....	34
3. Međunarodno kretanje kapitala i direktna strana ulaganja	36
3.1. Razlozi stagnacije direktnih stranih ulaganja	36
3.2. Međunarodno kretanje kapitala, trendovi i predviđanja zemalja u razvoju.....	38
3.3. Predviđanja transnacionalnih kompanija o kretanjima stranih ulaganja.	40
4. Direktna strana ulaganja kao oblik međunarodnog kretanja kapitala.....	42
III NOVA SVJETSKA PODJELA RADA - GLOBALIZACIJA	45
1. Definicija i osnovni pojmovi globalizacije.....	45
2. Direktna strana ulaganja i globalizacija.....	47
3. Neminovnost globalizacije i direktnih stranih ulaganja	48
4. Prednosti i nedostaci globalizacije.....	49
5. Faktori globalizacije poslovanja	51
6. Osnovna obilježja globalnog poslovnog okruženja	52
7. Efekti, koristi, izazovi globalizacije	54

Treći dio

MOTIVI, NOSIOCI, STAV SVJETSKE TRGOVAČKE ORGANIZACIJE PREMA DIREKTNIM STRANIM ULAGANJIMA

I MOTIVI DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA	57
1. Motivi stranog ulagača kao nosioca direktnih stranih ulaganja.....	57
1.1. Prioizvodnja radi obezbjeđenja resursa	60
1.2. Proizvodnja radi obezbjeđenja tržišta.....	60
1.3. Proizvodnja radi ostvarenja veće efikasnosti.....	61
1.4. Proizvodnja za sticanje strateških resursa.....	62
II NOSIOCI DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA	64
1. Transnacionalne kompanije, najznačajniji nosioci direktnih stranih ulaganja	64
2. Transnacionalne kompanije i globalizacija, nosioci direktnih stranih ulaganja	67
2.1. Povećanje kompanija, zemalja u razvoju u transnacionalne kompanije.....	72
3. Transnacionalne kompanije iz zemalja u razvoju i tranzicije.....	74
4. Međunarodno vođenje transnacionalnih kompanija zemalja u razvoju	76
5. Motivi transnacionalnih kompanija zemalja u razvoju.....	76
6. Koristi zemlje domaćina od stranih ulaganja transnacionalnih kompanija	77
6.1. Korporativna društvena odgovornost	78
III STAV WTO-a PREMA DIREKTNIM STRANIM ULAGANJIMA	79
1. Svjetska trgovačka organizacija	79
2. Stav WTO-a prema direktnim stranim ulaganjima.....	80

Četvrti dio

MOTIVI I EFEKTI DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA

I MOTIVI PRIVLAČENJA DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA	85
1. Motivi primaoca direktnih stranih ulaganja.....	85
2. Strategije privlačenja direktnih stranih ulaganja	86
3. Mjere i motivi privlačenja direktnih stranih ulaganja.....	88
4. Uticaj direktnih stranih ulaganja na razvoj zemlje domaćina.....	88
4.1. Uticaj direktnih stranih ulaganja na privredni rast i tehnologiju	88

4.2. Uticaj direktnih stranih ulaganja na investicije	89
4.3. Uticaj direktnih stranih ulaganja na međunarodnu trgovinu i zaposlenost.....	89
5. Direktna strana ulaganja – motivi i značenje.....	90
II EFEKTI STRANIH ULAGANJA NA EKONOMIJU ZEMLJE DOMAĆINA	91
1. Efekti priliva kapitala na domaću privredu	91
2. Odnos priliva strane štednje i domaćih agregata	94
2.1. Analiza uticaja priliva stranog kapitala na domaće investicije.....	94
2.2. Uticaj ukupnog priliva stranog kapitala na domaće investicije	95
3. Priliv stranog kapitala po kategorijama	96
4. Otvorenost, komperativne prednosti stranih ulaganja i specijalizacija	97
4.1. RCA- pokazatelj komparativne prednosti u robnoj razmjeni	97
4.2. Analiza strukture robne razmjene primjenom relativnog RCA-pokazatelja	98
4.3. Sličnost strukture robne razmjene	99
4.4. Komperativne prednosti, specijalizacija i direktna strana ulaganja.....	100
4.5. Međuzavisnost specijalizacije, robne razmjene i direktnih stranih ulaganja....	101
5. Efikasnost investicija i direktna strana ulaganja.....	104
5.1. Šta je ICOR - Incremental capital-output ratio?	105
5.2. Struktura stranih ulaganja, efikasnost investicija i međunarodna razmjena....	108
6. Efekti direktnih stranih ulaganja i međunarodna razmjena	109
7. Kranji efekti direktnih stranih ulaganja i transnacionalnih kompanija.....	113
8. Direktna strana ulaganja i efekti na razvoj	115
9. Efekti direktnih stranih ulaganja na razvoj zemalja primatelja investicija.....	118
10. Negativni efekti direktnih stranih ulaganja na zemlje domaćina.....	120
11. Alternativni efekti, metode ocjene efekata DSU-projekata	123
11.1. Metodologija ocjene efekata direktnih stranih ulaganja	124
11.2. Tržišna ocjena ulaganja	126
11.2.1. Statička metoda ocjene ulaganja u projekte.....	126
11.2.2. Dinamička metoda ocjene ulaganja u projekte	127
11.3. Društveno-ekonomska ocjena efekata ulaganja.....	131
11.4. Društvena ocjena efekata ulaganja	131
11.5. Ocjena ulaganja u uslovima neizvjesnosti	132
11.6. Ocjena efekata ulaganja u infrastrukturnim projektima	133
12. Uticaj direktnih stranih ulaganja na ekonomije zemalja.....	134
13. Direktna strana ulaganja kao faktor integracije	136
14. Direktna strana ulaganja i eksterne prednosti	136
15. Efekti, direktnih stranih ulaganja, na poslovanje kompanija zemlje domaćina	139
16. Zaključna razmatranja efekata direktnih stranih ulaganja	140
III UTICAJ DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA NA STABILNOST	
DUGOROČNOG PRIVREDNOG RASTA	140
1. Uticaj direktnih stranih ulaganja na nivo investicija u zemlji domaćina.....	141
2. Indirektni efekti	142
3. Uticaj direktnih stranih ulaganja na nivo konkurencije u zemlji.....	143
4. Efekti veze domaćih i transnacionalnih kompanija	144
5. Efekti direktnih stranih ulaganja na unapređenju humanog kapitala.....	145

6. Demonstracioni efekti direktnih stranih ulaganja.....	146
7. Efekti direktnih stranih ulaganja na platni bilans	146

Peti dio

PRAKSA DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA

I PRAKSA DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA U SVIJETU	150
1. Međunarodne direktne investicije.....	150
2. Savremeni trendovi direktnih stranih ulaganja na svjetskom nivou	158
3. Južna, Istočna i Jugoistočna Azija	159
4. Zapadna Azija.....	159
5. Latinska Amerika i Karibi	160
6. Jugoistočna Evropa i Zajednica Nezavisnih Država	161
7. Direktna strana ulaganja u razvijenim zemljama.....	161
8. Zaštita međunarodnih direktnih ulaganja	162
II PRAKSA DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA ZEMALJA TRANZICIJE.....	164
1. Praksa direktnih stranih ulaganja zemalja tranzicije - zemlje regiona	164
2. Direktna strana ulaganja iz privreda u razvoju i tranzicije	172
3. Direktna strana ulaganja u Srbiji	178
3.1. Obim i dinamika direktnih stranih ulaganja u Srbiji	179
4. Direktna strana ulaganja u Hrvatskoj	188

Šesti dio

DIREKTNA STRANA ULAGANJA U BOSNI I HERCEGOVINI

1. Osnovne karakteristike direktnih stranih ulaganja u Bosni i Hercegovini	197
I PERIOD DO 90-tih GODINA	198
1. Ekonomski uslovi za direktna strana ulaganja do 90-tih.....	198
2. Privredna struktura kao faktor razvoja do 90-tih.....	199
II PERIOD, KRAJ 20. I POČETAK 21. VIJEKA	205
1. Ustavno-politički okvir ekonomskog sistema Bosne i Hercegovine.....	205
2. Privredno – sistemski uslovi.....	205
2.1. Uloga institucija u ekonomskom razvoju Bosne i Hercegovine.....	206
2.2. Investiciona klima u Bosni i Hercegovini	208
3. Koncesije kao komponenta privrede radi privlačenja stranih ulaganja.....	210
3.1. Direktna strana ulaganja putem koncesija	210
3.2. Koncesije i privlačenje stranog kapitala.....	211
3.3. Koncesija na izgradnju autoputa na „Koridoru 5C“	211
3.3.1. Uticaj projekta na naknadu koja se naplaćuje korisnicima.....	212
3.3.2. Da li projekt donosi dobit Bosni i Hercegovini	212
3.3.2.1. Društveno-ekonomska ocjena projekta.....	212
3.3.2.2. Ocjena osjetljivosti projekta, autoputa na „Koridoru 5C“.....	214
3.3.2.3. Širi ekonomski utjecaj projekta, dodatni efekti projekta.....	214
3.3.2.4. Finansijsko-tržišna ocjena projekta	214
4. Dugoročnost ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine s inostranstvom	216
III PRIJEDLOG MJERA ZA POVEĆANJE PRILIVA DIREKTNIH STRANIH ULAGANJA U BOSNI I HERCEGOVINI	217
1. Konkurentski položaj Bosne i Hercegovine kao lokacije za strana ulaganja	217

1.1. Opšti rizici poslovanja u Bosni i Hercegovini.....	217
1.1.1. Indeks ekonomskih sloboda.....	217
1.1.2. Finansijski rizik Bosne i Hercegovine.....	218
1.1.3. Ocjena makroekonomskih kretanja i potencijala.....	218
1.1.4. Rizik transparentnosti procedure i korupcija.....	219
1.1.5. Rizik zaštite prava intelektualne svojine.....	219
1.2. Nivo dostignutih zakonskih reformi za stvaranje opštih uslova poslovanja.....	220
1.2.1. Prosječan broj dana za otvaranje biznisa.....	221
1.2.2. Konkurentnost pravnog i ekonomskog okvira.....	221
1.2.3. Ekonomski i institucionalni okvir za podsticanje stranih ulaganja.....	221
1.3. Nivo operativnih troškova investiranja stranog ulagača.....	222
1.3.1. Edukovanost radne snage i prilagođavanje novoj privrednoj strukturi.....	223
1.3.2. Operativni troškovi energije, vode i industrijskog zemljišta.....	223
2. Razvojni ciljevi podsticanja direktnih stranih ulaganja.....	223
2.1. Makroekonomski trendovi.....	223
2.2. Promocija Bosne i Hercegovine kao lokacije za direktna strana ulaganja.....	226
2.3. Ciljna grupa investitora i sektori za promociju direktnih stranih ulaganja.....	226
2.4. Osnovne aktivnosti na promociji direktnih stranih ulaganja.....	228
3. Mjere za podsticanje stranih ulaganja u BiH za period 2009-2013.....	230
4. Sektorski potencijal BiH za privlačenje direktnih stranih ulaganja.....	233
4.1. Sektor telekomunikacija.....	233
4.2. Sektor automobilske industrije.....	234
4.3. Sektor poljoprivrede.....	234
4.4. Sektor turizma.....	235
4.5. Energetski sektor.....	236
Z a k l j u č a k.....	238
L i t e r a t u r a.....	258